

BUITENBOORDMOTOR VOOR RUIMTELIJKE TRANSFORMATIE

Als Nederlands oudste advies- en ontwerpbureau voor de leefomgeving is KuiperCompagnons een gids die aanvoelt wat de tijdgeest nodig heeft. 'Wij zijn goed in het aandragen van nieuwe concepten, deze uit werken en het smeden van allianties die ze mogelijk maken.'

In Heerhugowaard wordt de verblijfskwaliteit en het bereikbaarheid van het stationsgebied verbeterd tot een modern OV-knooppunt. Samen met bewoners, ondernemers, ProRail en NS verbeterd de gemeente de bereikbaarheid voor langzaam verkeer en veilige fiets- en looproutes van het stationsgebied.

Naast het werelderfgoed Kinderdijk wordt het voormalige industriegebied Mercon Kloos herontwikkeld. In het gebied zal duurzaam gewoond en getwerkt worden en is plaats voor recreatie, Cultuurhistorie en toegankelijke oevers. Bestaande industriële gebouwen zullen deels behouden blijven en getransformeerd worden naar nieuwe functies. © KuiperCompagnons

Ruim een eeuw geleden begonnen met architectuur en stedenbouw, houdt KuiperCompagnons zich van meet af aan bezig met de vele aanverwante disciplines die het vakgebied voortdurend in beweging houden. Zoals de inrichting van landschap en buitenruimte en vraagstukken op het gebied van milieu, duurzaamheid en omgevingswetgeving. Maar altijd is transformatie het sleutelwoord. Voor het overgrote deel werkt het bureau in Nederland, maar ook in Azië, waar de ruimtelijke transformatie in recordtempo nieuwe vormen van samenleven heeft gecreëerd.

Het bureau typeert zich bij opgaven door alle disciplines in te zetten om tot een oplossing te komen, samen met betrokken partijen. Zelf omschrijft directeur en hoofdontwerper **Gijs van den Boomen** het poëtischer: 'Wij maken ruimte voor het geluk van mensen.' Samen met programmadirecteur **Martijn Niehof** ontvangt hij ons in het iconische Van Nellegebouw in Rotterdam, waar Kuipercompagnons zijn kantoor heeft.

HOE HEEFT HET NEDERLANDSE BOUWEN EN INRICHTEN VAN DE PUBLIEKE RUIMTE ZICH IN DIE AFGELOPEN EEUW ONTWIKKELD? _ Van den Boomen:

'In Nederland is de discussie al vroeg overgegaan van architectuur op stedenbouw in relatie met de inrichting van het landschap, en daar heeft dit bureau altijd een rol in gespeeld. Zo staat het aan de basis van Vreewijk in Rotterdam, de eerste Nederlandse tuinstad, waar arbeiders goed konden wonen. Het ligt in de wijk Feijenoord, waar we nu ook weer actief zijn met Feijenoord XL, een stedenbouwkundig plan dat een enorme boost moet gaan geven aan Rotterdam-Zuid. Na Vreewijk kreeg je de industriedorpen, de huisvestingsproblematiek tijdens de Wederopbouw en de Vinexwijken. Telkens was voor dit bureau

de leidraad: wat heeft de maatschappij op dit moment nodig? We hebben er altijd naar gestreefd een gids te zijn die aanvoelt wat er nodig is, wat de tijdgeest wil.'

WAT WIL DE TIJDGEEST NU? _ 'We hebben te maken met enorme opgaven op gebieden als woningbouw, mobiliteit, energiegebruik en duurzaamheid. Bovendien komen we net uit een van de zwaarste crises van de afgelopen eeuw. Veel ontwikkelingen in de bouw zijn destijds tot stilstand gekomen. En in de periode daarna is er weer te veel werk. Juist nu is er behoefte aan visie, aan perspectief op de lange termijn. dat op een goede manier gekoppeld zou moeten worden aan korte-termijnhandelen. Daar spelen wij als bureau graag een rol in, en we hebben er ook de deskundigheid voor in huis.'

Niehof: 'Daarbij komt dat de rol van de overheid in deze tijd sterk is veranderd. Vroeger trad ze vooral op als regisseur en opdrachtgever, nu laat ze veel meer over aan de markt. De centrale sturing is weg. Niet alleen door bezuinigingen of de crisis, ook uit een ideologische keuze. We hebben nu een participatiemaatschappij, waarin de overheid vooral wil faciliteren wat de maatschappij naar voren brengt. De overheid is maar een van de partijen in een proces geworden, dat wil zeggen dat er een andere manier van ontwikkelen nodig is.'

EN WELKE ROL IS VOOR KUIPERCOMPAGNONS IN DEZE NIEUWE TIJD WEGGELEGD? _ Van den Boomen:

'Wij pakken de kans op om ideeën aan te dragen en coalities te smeden. Met lokale bestuurders, investeerders en andere betrokkenen die het moeten waarmaken. Daarbij gaat het vooral om onderling

In Alphen aan den Rijn ontwikkeld KuiperCompagnons momenteel met de gemeente een toekomstperspectief voor het landschap en de stad. Bijzonder aan dit project is dat door verder en breder te kijken, er beweging kwam in oude, vastgeroeste dossiers.

vertrouwen. Je kunt het niet alleen, er zijn altijd vele stakeholders en leveranciers bij een project betrokken. Als bureau met meer dan honderd medewerkers zijn we er goed in nieuwe concepten aan te dragen voor Gebiedstransformatie en Architectuur, ze uit te werken en de allianties te smeden die ze mogelijk moeten maken.'

Niehof: 'We werken bestaande opgaven uit, maar nemen ook vaak zelf het initiatief om een transformatie van een gebied in gang te zetten.'

Van den Boomen: 'Je kunt ons zien als een soort buitenboordmotor in ruimtelijke processen. We schrijven vergezichten, maar uiteindelijk gaat het om het resultaat, en wij willen in alle fases van het proces een drijvende kracht zijn.'

KUNNEN JULLIE EEN VOORBEELD GEVEN VAN JULLIE MANIER VAN WERKEN? _ Niehof:

'In Alphen aan den Rijn ontwikkelen wij momenteel met de gemeente een toekomstperspectief voor het landschap en de stad. Bouwen in het groene hart is -terecht- een heel gevoelig onderwerp. Bijzonder aan dit project is dat door verder en breder te kijken, er beweging kwam in oude, vastgeroeste dossiers. We koppelen klimaatadaptatie van de veenweidegebieden, duurzame energie en ecologische verrijking aan stadsontwikkeling. We sluiten nieuwe, groene en waterrijke stadsranden aan op transformatiegebieden in de stad; Zo gooit Alphen de vensters op het groene hart open.

Van den Boomen: 'Daarnaast vragen wij ons bij steeds meer

opgaven af of een tenderstrategie wel adequaat is. Als er vijf bureaus meedoen aan een tender, gaat er 80% van de creatieve energie verloren, want er kan maar een plan worden uitgevoerd. Als ontwerper ben je bij een tender of prijsvraag een soort aap die door een hoepel moet springen. Volgens ons kun je je creatieve capaciteit veel beter benutten door te kijken wat er in deze participatiemaatschappij verlangd wordt en daarop inspelen. Daarbij hebben wij het geluk vaak te werken met opdrachtgevers die met vertrouwen en welwillendheid het proces met ons aangaan.'

KRIJGEN JULLIE DIE POSITIEVE HOUDING OOK TERUG VAN DE OVERHEDEN WAAR JULLIE MEE TE MAKEN HEBBEN? _ Niehof:

'Jazeker. In Alblasserdam ontwikkelen we momenteel samen met WhoonApart de oude Mercon Scheepswerf tot een heel levendig gebied. Wij wilden de vrijheid van het werken en wonen langs de rivier terugbrengen. Met dit plan vergroten we de leefbaarheid van het gebied en stimuleren het bezoek aan de UNESCO-Werelderfgoed van de molens van de Kinderdijk. De gemeente staat daar heel welwillend tegenover en heeft ons van meet af aan bijna carte blanche gegeven. Ze stelde alleen de onvermijdelijke randvoorwaarden en zei: 'Prima, laat maar zien, verras ons!' Het zou mooi zijn als het vaker zo zou kunnen gaan.'

Van den Boomen: 'Wij zijn altijd een onafhankelijke partij, dat is cruciaal bij dit soort projecten. Wij nemen geen positie in. We

Martijn Niehof, Gijs van den Boomen

hebben geen grond, ontwikkelen geen vastgoed. Zo kun je altijd geloofwaardig blijven.'

OP DIT MOMENT GAAT HET GOED MET DE BOUW. TEGELIJKERTIJD IS ER EEN SCHRIJNEND TEKORT AAN WONINGEN, VOORAL VOOR STARTERS EN MIDDENINKOMENS. WAT IS JULLIE ANTWOORD OP DIE PRANGENDE MAATSCHAPPELIJKE VRAAG? _ Van den

Boomen: 'We zouden nu stevig moeten doorpakken. In tijden van crisis kwamen plannen niet van de grond en nu is de markt verzadigd met opdrachten. In beide gevallen moet je je daar niet bij neerleggen en met alle betrokken partijen blijven werken aan plannen en die ook realiseren. Want: het gaat erom een betere ruimte te creëren voor het geluk van mensen.'

Niehof: 'Een goed voorbeeld van de daadkracht die nu nodig is, is de ingrijpende transformatie van het stationsgebied in Heerhugowaard tot een aantrekkelijk woon-werkgebied. Iedereen pakte dat ondanks de crises heel voortvarend op. Door een brede alliantie en een financiële injectie van de overheid is alles tijdig gerealiseerd.'

Hoe ontwikkel je projecten snel en voortvarend? Dit is een vraag waar veel gemeenten, ontwikkelende partijen en ontwerp- en adviesbureaus mee worstelen.

KuiperCompagnons organiseert met de gemeenten Schiedam, Heerhugowaard en Alblasserdam op de Provada 3 kennissessies over dit onderwerp. Samen met betrokken stakeholders belichten we de verschillende methoden die tot een versnelling in het ontwikkelproces en de vergunningverlening hebben geleid.

PROVADA, 5 JUNI 2019
14:30 TOT 15:30
ZAAL E108